

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 149/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Timkom, Štefánikova trieda 6, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/70/2022 z 20. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Tiež navrhuje zrušiť uznesenie najvyššieho súdu, vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Nitra 24. júna 2016 domáhala vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Okresný súd vo veci samej rozhodol uznesením č. k. 15C/324/2016 zo 7. septembra 2017, ktorým schválil súdny zmier. Okresný súd uznesením (výrok V) nepriznal žiadnej zo strán náhradu trov konania, na čo sťažovateľka reagovala odvolaním. Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 5Co/48/2020 z 30. apríla 2020 zrušil uznesenie okresného súdu v časti výroku o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie s právnym názorom, že okresný súd nedostatočne odôvodnil, ako dospel k záveru, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

3. Okresný súd uznesením zo 16. novembra 2020 priznal sťažovateľke právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu [§ 255 ods. 1 v spojení s § 396 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP)]. Následne uznesením vyššieho súdneho úradníka (ďalej len „VSÚ“) z 1. februára 2021 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania 1 705,61 eur.

4. Sťažovateľka proti uzneseniu okresného súdu (VSÚ) podala sťažnosť, v ktorej žiadala priznať náhradu trov konania aj za úkon – spísanie dohody o zmieri, ako aj náhradu trov sťažnostného konania. Po podanej sťažnosti sťažovateľky okresný súd uznesením z 12. mája 2021 zmenil uznesenie VSÚ a zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania 2 138,99 eur (výrok I) a sťažovateľke náhradu trov sťažnostného konania nepriznal (výrok II).

5. Na základe poučenia okresného súdu o možnosti opravného prostriedku v časti výroku II uznesenia okresného súdu z 12. mája 2021 podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 5Co/55/2021 z 30. júla 2021 odmietol odvolanie ako procesne neprípustné podľa § 386 písm. c) CSP (*Odvolací súd odmietne odvolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné*).

6. Najvyšší súd namietaným uznesením dovolanie sťažovateľky, ktoré odvodzovala od § 420 písm. f) CSP, odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP a v zhode s odôvodnením odvolacieho súdu vyslovil názor, že odvolanie proti uzneseniu okresného súdu nemožno preskúmať, pretože uznesenie nie je možné typovo podriadiť pod žiadne z uznesení, proti ktorým je odvolanie prípustné (§ 357 CSP).

II.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti použila obdobnú argumentáciu ako v dovolacom konaní. Podľa nej je uznesenie najvyššieho súdu založené na nesprávnej interpretácii a opomína zmysel a účel § 357 písm. m) CSP (*Odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania*). Tiež tvrdí, že každé súdne rozhodnutie, ktoré riešilo určitú právnu otázku, musí byť preskúmateľné riadnym opravným prostriedkom, ale aj mimoriadnym opravným prostriedkom. Preto tvrdí, že postupom najvyššieho súdu došlo k odopretiu jej procesných garancií a k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. V závere tvrdí, že je celkom bez významu, či príslušné uznesenie rieši trovy konania vo veci samej alebo trovy sťažnostného konania.

III.

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je nesprávna interpretácia § 357 písm. m) CSP v namietanom uznesení najvyššieho súdu.

9. Ustanovenia Civilného sporového poriadku rozhodovanie o trovách konania dôsledne rozdeľujú najprv na rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania a až potom (po právoplatnosti rozhodnutia) na rozhodovanie o výške náhrady trov konania. O nároku na náhradu trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1). Týmto rozhodnutím bude spravidla rozhodnutie vo veci samej. Môže ním však byť aj rozhodnutie, ktorým sa konanie zastavuje (teda sa končí bez meritórneho rozhodnutia). Bez ohľadu na to, v akom konečnom rozhodnutí je obsiahnutý výrok o nároku na náhradu trov konania, a tiež bez ohľadu na to, ako súd o nároku na náhradu trov konania rozhodol (priznal plnú náhradu, priznal len čiastočnú náhradu, nepriznal žiadnu náhradu), vždy bude proti tomuto výroku prípustné odvolanie. V druhej fáze

rozhodovania, ktorá nasleduje po právoplatnosti rozhodnutia (výroku) o nároku na náhradu trov konania, sa rozhoduje o výške náhrady trov konania. Ide o presné vyčíslenie čiastky, ktorá zodpovedá nároku na náhradu trov konania, ktorý bol strane právoplatne priznaný. O výške náhrady trov konania rozhoduje súdny úradník samostatným rozhodnutím (uznesením). Proti tomuto rozhodnutiu však už odvolanie nie je prípustné. Napadnúť ho možno len sťažnosťou podľa § 239 a nasl. CSP (ŠTEVČEK, M. a kolektív. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 1203 s.).

10. Vo vzťahu k namietanému rozhodnutiu najvyššieho súdu treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najstálejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012)

11. Ústavný súd môže okresnému súdu vytknúť, že čo sa týka poučenia sťažovateľky týkajúceho sa opravných prostriedkov, nepostupoval procesne správne. Avšak, nie každé procesné pochybenie súdu alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva účastníkovi konania, je považované za porušenie základného práva na súdnu ochranu. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré v rámci prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či účastník v skutočnosti bol z uplatnenia konkrétneho procesného úkonu vylúčený a či táto okolnosť mala podstatný vplyv na ďalšie konanie. Preto nie každé porušenie procesných predpisov súdom, a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu ústavnosti (III. ÚS 167/2017).

12. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu v spojení s odôvodnením uznesenia krajského súdu aj uznesením okresného súdu. Právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09, II. ÚS 112/2020, III. ÚS 347/2021).

13. Krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia (bod 10) vyslovil, že sťažnostné konanie má osobitný charakter daný tým, že prebieha na tom istom súde (súd prvej inštancie). Sťažnosť proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka síce nie je legislatívne začlenená výslovne medzi opravné prostriedky, ale nijako nemožno poprieť, že podaním sťažnosti sa začína osobitný opravný rozhodovací proces. Ustanovenia § 248 až § 250 CSP definične označujú fázu konania po podaní sťažnosti normatívnym výrazom „*konanie a rozhodnutie o sťažnosti*“. Následne v bode 23 uznesenia krajského súdu sa uvádza, že z hľadiska posúdenia prípustnosti odvolania je potrebné rozlišovať a správne posúdiť, proti akému rozhodnutiu súdu prvej inštancie odvolanie smeruje a čo bolo predmetom rozhodnutia súdu prvej inštancie.

14. Najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia (bod 10) uviedol, že uznesenia, proti ktorým zákon pripúšťa odvolanie, sú taxatívne vymenované v ustanovení § 357 CSP. Medzi týmito uzneseniami sa uznesenie okresného súdu, ktorým rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu vydanému súdnym úradníkom, nenachádza, z čoho podľa názoru najvyššieho súdu *a contrario* vyplýva, že proti nemu nie je odvolanie prípustné. Najvyšší súd nijako nepoprel, čo v konaní nebolo ani sporné, že obsahom súdom schváleného zmiernu strán sporu bolo pretavenie návrhu sťažovateľky, ktorý presadzovala v podanej žalobe, a teda v konaní bola plne úspešnou stranou sporu s nárokom na náhradu trov konania v celom rozsahu (čo sa týka základu, resp. nároku na náhradu trov konania).

15. Ústavný súd nezistil nedostatky odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu. Neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do namietaného uznesenia najvyššieho súdu zasahoval, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky už pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu